

การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทย

ในบทบรรยายใต้ภาพซีรีส์เรื่อง “ถักทอรักที่ปลายฝัน”

The Uncrossable Otherness in the Translation of Chinese Idioms into Thai

Subtitles of the Chinese Series “Go Ahead”*

วิสิฐศักดิ์ ผิวพอง¹ | Visitsak Piewpong¹

บุรินทร์ ศรีสมถวิล² | Burin Srisomthawin²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายใต้ภาพซีรีส์เรื่อง “ถักทอรักที่ปลายฝัน” ผลการศึกษาพบว่าผู้แปลก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลสำนวน 3 รูปแบบ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับต่ำ: การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นในลักษณะเชิงความงามทางภาษาไม่เท่าเทียมกับต้นฉบับภาษาจีน ทำให้ผู้ชมชาวไทยไม่สามารถรับรู้ถึงความงามของสำนวนจีนได้ 2) ระดับกลาง: การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นในลักษณะเชิงการแปลความหมายคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับภาษาจีน 2 ลักษณะ คือการแปลความผิดไปจากสำนวนจีน และการแปลความเกินจากความหมายของสำนวนจีน ใช้สำนวนภาษาแปลธรรมดา ทำให้ผู้ชมชาวไทยไม่สามารถรับรู้ถึงความงามของสำนวนจีนและเจตนา หรือสารที่สอดแทรกไว้คลาดเคลื่อน และ 3) ระดับสูง: การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นในลักษณะเชิงการละไม่แปลสำนวนจีน ทำให้สำนวนจีนหายไปจากบริบทไทยโดยสิ้นเชิง ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า อาจอนุมานได้ว่าเหตุที่ผู้แปลไม่สามารถก้าวข้ามการแปลดังกล่าวได้นั้น เนื่องจากผู้แปลไม่ได้ศึกษาทวิลักษณ์การใช้ภาษาของผู้ประพันธ์บทซีรีส์อย่างละเอียด หรือไม่ได้อ่านบทต้นฉบับโดยถ่องแท้ พร้อมด้วยผู้แปลอาจยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสำนวนจีนในมิติการสะท้อนถึงวัฒนธรรมจีนและขาดความรู้เกี่ยวกับสำนวนไทย หรือผู้แปลอาจไม่ได้ให้ความสำคัญกับการรักษาความเป็นสำนวนของภาษาต้นทางมากพอ

คำสำคัญ : การก้าว “ไม่” ข้าม, การแปลภาษาจีน - ไทย, การแปลบทบรรยายใต้ภาพ, ถักทอรักที่ปลายฝัน, สำนวนจีน

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์การแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทย ในบทบรรยายใต้ภาพซีรีส์ เรื่อง “ถักทอรักที่ปลายฝัน”

¹ นักศึกษาปริญญาโท/ คณะมนุษยศาสตร์ สาขาภาษาจีนเพื่ออาชีพ/ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาภาษาจีน /คณะมนุษยศาสตร์/ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

*E-Mail ผู้ส่งบทความ: teelung_11@hotmail.com/ เบอร์โทรศัพท์ 086-337-9166/ รับเมื่อ วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ.2566/

แก้ไขเมื่อ วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ.2566/ ตอบรับเมื่อ วันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ.2566/ เผยแพร่ วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2567

Abstract

This research article aimed to study the inability to overcome the otherness in the translation of Chinese idioms in Thai translation of the Chinese Series “Go Ahead”. The study found that some of the translation unable to overcome three aspects of otherness in the use of language, and the mistranslation can be categorized into three levels as follows: 1) the meaning is not equivalent to the Chinese original version, resulting in Thai audiences being unable to appreciate the aesthetic qualities of Chinese idioms. 2) the translation is not accurate compared to the original version; both idioms meaning and overexaggerated translation concept, resulting in Thai audiences being unable to experience the aesthetic qualities of Chinese idioms and unable to comprehend what the player is implying. 3) omission in translation results in the meaning of Chinese idioms disappearing from the series script. As mentioned above, the researcher may assume that the reasons that the translators did not acknowledge the using language methodology of the writer and did not read the original language script accurately, also lack of both understanding Chinese idioms in terms of culture aspect and Thai idioms meaning. Furthermore, the translator might not intend to maintain the original form of Chinese idioms as well.

Keywords : Uncrossable Otherness, Chinese -Thai Translation, Subtitles Translation, Go Ahead, Chinese idioms

บทนำ

สาธารณรัฐประชาชนจีนพัฒนาประเทศอย่างรวดเร็วและก้าวกระโดด โดยเฉพาะช่วงไม่กี่ปีมานี้ มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาของจีนซึ่งเป็นชาติมหาอำนาจในฝั่งตะวันออกของโลก ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ทั่วภูมิภาคและทั่วโลก และนอกจากจีนจะมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและเป็นพันธมิตรสำคัญในการขับเคลื่อนทางด้านเศรษฐกิจทั่วโลกแล้ว ขณะเดียวกันจีนยังส่งผ่านวัฒนธรรมไปทั่วโลกเช่นเดียวกัน ประเทศไทยก็ได้รับการส่งผ่านวัฒนธรรมมาอย่างยาวนานเห็นได้จากวิถีชีวิต และชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีอยู่ในทุกภูมิภาคทั่วประเทศไทย ซึ่งอุตสาหกรรมบันเทิงเป็นอีกหนึ่ง Soft Power ที่จีนได้ส่งออกไปทั่วโลก ในประเทศไทยจะเห็นได้จากอุตสาหกรรมความบันเทิงจีนที่เข้ามาโลดแล่นในจอแก้วมาแล้วหลายสิบปี จีนได้ส่งออกอุตสาหกรรมบันเทิงสู่ต่างประเทศอย่างหลากหลาย อาทิ ภาพยนตร์ สารคดี ซีรีส์ ซึ่งมีหลากหลายแนวทั้งแนวย้อนยุค โรแมนติก กำลังภายใน ฯลฯ ล้วนแต่ได้รับความนิยมจากผู้ชมชาวไทยอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะซีรีส์ เรื่อง “รักที่ปลายฝัน (Go Ahead)” เป็นซีรีส์ที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากทั้งในจีน ไทยและประเทศอื่น ๆ ซึ่งมีชื่อภาษาจีน ว่า 《以家人之名》 ออกอากาศครั้งแรกเมื่อปี 2020 ผ่านทาง Hunan TV มีเรตติ้งความนิยมเฉลี่ยร้อยละ 2.22 (ตามสถิติเรตติ้ง CSM59 ของจีน) ซึ่งเป็นเรตติ้งสูงสุดในบรรดาระายการที่ออกอากาศผ่านทาง Hunan TV ในปี 2020 อีกทั้งยังมียอดวิวออนไลน์มากกว่า 4.76 พันล้านวิวในระหว่างการออกอากาศครั้งแรก ซึ่งเป็นการออกอากาศคู่ขนานกับช่องทางทีวี นอกจากนี้ยังได้ออกอากาศในต่างประเทศทั้งในเอเชีย อเมริกาเหนือและยุโรป อีกทั้งแพลตฟอร์มต่าง ๆ ในต่างประเทศยังออกอากาศคู่ขนานกับทางประเทศจีน เช่น แพลตฟอร์มออนไลน์ของประเทศมาเลเซีย อเมริกาเหนือ และเวียดนาม ฯลฯ ซึ่งล้วนได้รับเรตติ้งและการตอบรับอย่างดีเยี่ยม ตลอดจนทำให้ซีรีส์เรื่องดังกล่าวได้คว้ารางวัลซีรีส์ดีเด่นในงาน Seoul International Drama Awards ปี 2021 ของประเทศเกาหลีใต้ (Seoul International Drama Awards, 5 ตุลาคม 2566) นอกจากนี้ยังถูกจัดให้เป็นหนึ่งในสิบซีรีส์ยอดนิยมของจีนในปี 2020 และได้รับรางวัลซีรีส์ยอดเยี่ยมประจำปี 2020 ในงานเวiboไนท์ (Weibo Night, 5 ตุลาคม 2566) ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าซีรีส์เรื่อง “รักที่ปลายฝัน (Go Ahead)” ได้รับความนิยมในวงกว้างซึ่งรวมถึงในไทย โดยเห็นได้จากยอดวิว 3,000 กว่าล้านวิว เมื่อออนแอร์จบในต้นปี 2020 (พันธุเมธา, 2563)

ซีรีส์เรื่อง “รักที่ปลายฝัน (Go Ahead)” มีเนื้อหารวมทั้งสิ้น 40 ตอน ตอนละ 45 นาที โดยประมาณ ออกอากาศในไทยผ่านทางแอปพลิเคชัน WeTV ซึ่งเป็นผู้ให้บริการแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่งผ่านช่องทางเว็บไซต์และแอปพลิเคชัน โดยได้เปิดตัวในไทยอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนมิถุนายน ปี 2562 อีกทั้งยังเปิดให้บริการทั่วโลกโดยมีพันธกิจสำคัญที่จะเป็นสื่อกลางเผยแพร่เนื้อหาต่าง ๆ สู่นสายตาของชาวโลก ซึ่งปัจจุบัน WeTV ได้จัดให้มีคำบรรยายเนื้อหาได้มากกว่า 10 ภาษา เพื่อเข้าถึงผู้ใช้บริการจากทั่วโลก (Tencent, 6 ตุลาคม 2566) ทั้งนี้ ตลอดช่วงระยะเวลาที่เปิดตัวมาสี่ปีของ WeTV ในประเทศไทยมีการเติบโต

อย่างก้าวกระโดดด้วยยอดดาวน์โหลดมากถึง 45 ล้านครั้ง มีจำนวนสมาชิกรายเดือน 13.5 ล้านสมาชิก จนส่งผลทำให้ WeTV กลายเป็นผู้นำด้านแพลตฟอร์มสตรีมมิ่งแนวหน้าของประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม ซีรีส์เรื่อง “ถักทอรักที่ปลายฝัน (Go Ahead)” เป็นซีรีส์ที่เล่าเรื่องของครอบครัวที่อบอุ่น ซึ่งนำเสนอโดยนักแสดงนำห้าคน ได้แก่ “ถานซงอวี่น (谭松韵)” รับบทเป็น “หลี่เจียนเจียน” “ซ่งเว่ยหลง (宋威龙)” รับบทเป็น “หลิงเซียว” “จางซินเฉิง (张新成)” รับบทเป็น “เฮ่อจื่อชิว” “ถู่ซ่งเหียน (涂松岩)” รับบทเป็น “หลี่ไห่เฉา” และ “จางซีหลิน (张晞临)” รับบทเป็น “หลิงเหอผิง” ทั้งนี้ ซีรีส์ดำเนินเรื่อง เน้นไปที่ความสัมพันธ์ของครอบครัว ซึ่งประกอบไปด้วยพี่น้องสามคน ได้แก่ หลี่เจียนเจียน หลิงเซียว และเฮ่อจื่อชิว ทั้งสามคนเป็นพี่น้องที่ไม่ได้มีสายสัมพันธ์ทางเลือดเนื้อเชื้อไขแต่อย่างใด แต่ความสัมพันธ์ของทั้งสามคนมีความแน่นแฟ้น อบอุ่น รักใคร่กลมเกลียวกันเหมือนคนในครอบครัวภายใต้การเลี้ยงดูจากพ่อทั้งสองคน คือ หลี่ไห่เฉาและหลิงเหอผิง ซึ่งบทสนทนาระหว่างตัวละครนั้น พบว่ามีการสอดแทรกสำนวนจีนอยู่จำนวนมาก สำนวนจีนมีลักษณะที่เป็นวลีสั้น กระชับแต่สื่อความลึกซึ้ง รวมทั้งมีความงามด้านโครงสร้างของคำ ซึ่งเป็นรูปแบบภาษาที่ตกผลึกมาจากเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ วรรณคดี นิทานเรื่องเล่า คำสอนเตือนใจ บทกลอนหรือบทกวี ตลอดจนได้รับการใช้สืบต่อ ๆ กันมาอย่างยาวนานและแพร่หลาย จึงทำให้สำนวนจีนกลายเป็นส่วนสำคัญในระบบคำศัพท์ภาษาจีนที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาทางภาษาของชาวจีนและวัฒนธรรมของจีน (商务印书馆辞书研究中心, 2013)

ดังนั้น การแปลสำนวนจีนถือว่าการถ่ายทอดเสน่ห์ความงามทางภาษาจีนและวัฒนธรรมจีนไปสู่ประชาคมต่างวัฒนธรรม ซึ่งการสื่อสารระหว่างมนุษย์ที่มีภาษาและวัฒนธรรมต่างกันเป็นไปอย่างกว้างขวางและแพร่หลาย การแปลจึงเป็นเครื่องมือสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (Cross Cultural Communicative Devices) อย่างหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มคนที่มีภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน (บุรินทร์ ศรีสมถวิล, 2559) อย่างไรก็ตาม การแปลจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่งจึงมีความละเอียดอ่อน โดยเฉพาะการแปลสำนวนในบริบทบทบรรยายได้ภาพซีรีส์ซึ่งถือว่าเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่ง เพราะการแปลวรรณกรรมถือเป็นการถ่ายทอดทั้งสารทางภาษาและสารทางวัฒนธรรมจากชาติหนึ่งไปสู่อีกชาติหนึ่ง นอกจากจะต้องรักษาความสอดคล้องกันทางภาษาแล้ว ซึ่งต้องพิจารณาทั้งความหมาย ระดับน้ำเสียงและอารมณ์ของคำ ตลอดจนต้องพยายามรักษาความงดงามอันเป็นเสน่ห์ของภาษาต้นทางด้วย ในขณะเดียวกัน ยังต้องพิจารณาภาพความคิดในการสร้างเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องของผู้ประพันธ์อีกด้วย โดยรวมถึงการสร้างฉาก บรรยากาศ พฤติกรรม ลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพของตัวละคร ทั้งนี้ ผู้แปลจะต้องพยายามเลือกสำนวนแปลที่มีความรัดกุมและสมบูรณ์ซึ่งครบทุกมิติดังกล่าว มิเช่นนั้น จะถือว่าผู้แปลยังก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นทางภาษา (บุรินทร์ ศรีสมถวิล, 2559, 2562, 2563) โดยเฉพาะการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทย ซึ่งเป็นชาติที่มีสำนวนอยู่อย่างมากมายเช่นเดียวกัน อีกทั้งสำนวนจีนและสำนวนไทยมีการใช้อุปมาอุปไมยในการนำเสนอภาพความคิดที่คล้ายกันอยู่จำนวนมาก ผู้แปลควรเน้นรักษาความแตกต่างทางวัฒนธรรมในการแสดงโวหารภาพพจน์ของสำนวนต้นฉบับไว้เป็นสำคัญ หรือในกรณีที่การใช้อุปมาอุปไมยในต้นฉบับ อาจทำให้ผู้อ่านปลายทางไม่สามารถเข้าใจได้ทันที

ผู้แปลควรรักษาความหมายและภาพความคิดของสำนวน โดยการใช้การเปรียบเทียบในภาษาปลายทาง เพื่อความเข้าใจของผู้อ่าน ทั้งนี้ ผู้แปลต้องระมัดระวังเรื่องน้ำเสียงหรือจุดเน้นของสำนวนด้วย เพราะบางสำนวนอาจมีการใช้อุปมาอุปไมยที่เหมือนกัน แต่มีน้ำเสียงที่ต่างกัน (กนกพร นุ่มทอง และศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม, 2562) นอกจากนี้ “ยังต้องระวังเรื่องการใช้ภาษาเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ทำให้ตีความต่างไปจากต้นฉบับ ไม่เพียงแปลตรง ๆ จากภาษาจีนเป็นภาษาไทยเพราะภาพความคิดที่เกิดขึ้นนั้นต่างกัน” (กนกพร นุ่มทอง, 2563)

ทั้งนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาต่อว่าสำนวนภาษาจีนที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพดังกล่าว ได้ถ่ายทอดไปยังผู้ชมชาวไทยในลักษณะอย่างไรบ้าง และจากการทบทวนวรรณกรรม ยังไม่พบบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการแปลซีรีส์เรื่อง “ถักทอรักที่ปลายฝัน (Go Ahead) 《以家人之名》” โดยเฉพาะการแปลบทบรรยายใต้ภาพภาษาไทยที่เกี่ยวข้องกับ “สำนวน” โดยตรง การวิจัยในครั้งนี้จึงอาจเป็นการวิจัยที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาจากอีกแง่มุมหนึ่ง คือ การแปลสำนวนจีนในบทบรรยายใต้ภาพซีรีส์

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาวิเคราะห์การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายใต้ภาพซีรีส์เรื่อง “ถักทอรักที่ปลายฝัน”

ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลสำนวนจีนเป็นสำนวนไทยในบทบรรยายใต้ภาพของซีรีส์เรื่อง “ถักทอรักที่ปลายฝัน (Go Ahead) 《以家人之名》” ที่กำกับการแสดงโดย ดิง จื่อกวง (丁梓光) อำนวยการสร้างโดย Hengdian Studio และ Shanghai Youhug Media โดยศึกษาจากฉบับเสียงภาษาจีนบทบรรยายใต้ภาพภาษาไทยที่แพร่ภาพออกอากาศทางแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิง WeTV ซึ่งเริ่มออกอากาศเมื่อปี 2020 ทั้งนี้ การเก็บตัวอย่างสำนวนภาษาจีนที่ปรากฏในซีรีส์ยึดตามสำนวนที่ปรากฏตรงกับสำนวนในพจนานุกรมสำนวนภาษาจีน 《成语大词典》 ฉบับตีพิมพ์ ปี ค.ศ. 2013 ที่ตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ 商务印书馆国际有限公司 และ 《新华成语大词典》 ฉบับตีพิมพ์ ปี ค.ศ. 2013 ที่ตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ 商务印书馆

คำนิยามศัพท์

การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลสำนวนในบทบรรยายใต้ภาพซีรีส์จีนเรื่อง “ถักทอรักที่ปลายฝัน” การแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทย หมายถึง การแปลสำนวนที่สื่อความหมายหรือภาพความคิดคลาดเคลื่อนไปจากสำนวนต้นฉบับภาษาจีน รวมถึงการแปลสำนวนที่ไม่สามารถรักษารส และความงามทางภาษาได้เทียบเท่ากับต้นฉบับ ตามแนวคิดการก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นทางภาษาของบุรินทร์ ศรีสมถวิล (2559, 2562, 2563)

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยอาจมีการปรับเปลี่ยนในบางตัวอย่าง เพื่อสื่อความให้ชัดเจนและสอดคล้องกับสารที่ต้องการสื่อของต้นฉบับภาษาจีน ซึ่งผู้วิจัยได้ขีดเส้นใต้ไว้
2. การเขียนอ้างอิงบริบทต้นฉบับภาษาจีนและฉบับแปลภาษาไทยที่แทรกไว้ในเนื้อหา ผู้วิจัยใช้รูปแบบการเขียนอ้างอิงในรูปแบบ (EP ตอนที่ : นาทีที่เริ่มและจบของการปรากฏบทบรรยายได้ภาพ)

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายได้ภาพของซีรีส์เรื่อง “ถักทอรักที่ปลายฝัน” ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังขั้นตอนต่อไปนี้

1. สำนวนงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาซีรีส์เรื่อง “ถักทอรักที่ปลายฝัน”
2. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแปลสำนวนในมิติการแปลวรรณกรรม
3. เก็บรวบรวมตัวอย่างสำนวน
 - 3.1 ถอดบทบรรยายได้ภาพและจัดทำเป็นตารางเปรียบเทียบภาษาไทยและภาษาจีน
 - 3.2 ศึกษาบทบรรยายได้ภาพของซีรีส์เรื่อง “ถักทอรักที่ปลายฝัน (Go Ahead)” ทั้งฉบับภาษาไทยและฉบับภาษาจีน
 - 3.3 รวบรวมข้อมูลตัวอย่างสำนวนจากบทบรรยายได้ภาพฉบับภาษาจีนโดยยึดตามสำนวนที่ได้รวบรวมบันทึกไว้ในพจนานุกรมสำนวนภาษาจีนสองเล่มที่กล่าวไว้ในขอบเขตของการศึกษาและเทียบกับบทบรรยายได้ภาพฉบับภาษาไทยเพื่อเก็บตัวอย่างการแปลสำนวนเป็นภาษาไทย
4. ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะการก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นในการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยที่ปรากฏอยู่ในบทบรรยายได้ภาพของซีรีส์เรื่องดังกล่าว
5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษา

จากการศึกษาการก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายได้ภาพซีรีส์เรื่อง “ถักทอรักที่ปลายฝัน” พบว่าผู้แปลยังก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นในการแปลสำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) การแปลคลาดเคลื่อนระดับต่ำ: การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นในลักษณะเชิงความงามทางภาษาไม่เท่าเทียมกับต้นฉบับภาษาจีน 2) การแปลคลาดเคลื่อนระดับกลาง: การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นในลักษณะเชิงการแปลความหมายคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับภาษาจีน 3) การแปลคลาดเคลื่อนระดับสูง: การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นในลักษณะเชิงการละโดยไม่แปลสำนวนภาษาจีน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นในลักษณะเชิงความงามทางภาษาไม่เท่าเทียมกับต้นฉบับภาษาจีน

จากการศึกษาการก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านความงามทางภาษา พบว่าผู้แปลแปลสำนวนภาษาจีน โดยการอธิบายความหมายเป็นภาษาธรรมดา ซึ่งสื่อความสอดคล้องกับต้นฉบับภาษาจีน แต่อาจทำให้ผู้ชมชาวไทย ไม่สามารถรับรู้ถึงความงามทางภาษาของสำนวนจีนได้ ซึ่งถือว่าเป็นการแปลคลาดเคลื่อนในระดับต่ำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ (1)

ต้นฉบับภาษาจีน

贺子秋: 那个, 你还记得赵华光吗? ……
二 姨: ……却听说前几年啊, 他给他们村, 又是铺桥又是修路 的。现在啊, 连装菜大卡车都能开得进去。你说, 之前连老婆孩子都养不起, 现在有钱了, 人成大善人了。
贺子秋: 那是挺有钱的。
二 姨: 他能有什么本事呀, 就是长得好看, 被一个家里特别有钱的小姑娘给看上了。人家家里是挖煤的, 他就跟着岳父一家做生意赚钱呗。
贺子秋: 那, 那他没孩子吗?
二 姨: 孩子? 坏事做多了绝户头。
贺子秋: 反正我就记得以前外婆总是骂他。
二 姨: 可不是吗? 你外婆第一次见他的时候就说这个人花言巧语的, 不是什么好西。……

(EP6 : 29.12 - 30.50)

ฉบับแปลภาษาไทย

เฮ่อจื่อชิว : คือว่า น้ายังจำจ้าวหัวกงได้ไหม……
น้ารอง : แต่ได้ข่าวเมื่อหลายปีก่อน เขาทั้งสร้างสะพานทั้งซ่อมถนน ให้ชุมชนของพวกเขา ตอนนี้แม้แต่รถบรรทุกฝักขนาดใหญ่ ก็เข้าไปได้หมดเลย แกคิดดู เมื่อก่อนแม้แต่เมียกับลูก ก็เลี้ยงดูไม่ได้ ตอนนี้พอมีเงินแล้วก็เปลี่ยนเป็นคนมีจิตใจ เมตตาไปเลย
เฮ่อจื่อชิว : งั้นคงมีเงินพอสมควรนะครับ
น้ารอง : เขาจะไปมีความสามารถอะไร ก็แค่หน้าตาดี ถูกผู้หญิงบ้าน รวยมาก ๆ ชอบพอแค่นั้นแหละครอบครัวเธอชุดถ่านหิน เขาก็เลยร่วมกับพ่อตาทำธุรกิจหาเงินนั่นแหละ
เฮ่อจื่อชิว : เอ่อ แล้วเขาไม่มีลูกเหรอครับ
น้ารอง : ลูกเธอ ทำเรื่องไม่ดีไว้อยะ ไม่มีคนสืบทอดหรอก

เฮ่อจื่อชิว : ถึงยังงี้ผมก็จำได้ว่าเมื่อก่อนยายมักจะด่าเขาประจำ
น้ารอง : ก็จริงไม่ใช่เหรอ ตอนที่ยายแกล้งเจอบาปครั้งแรกก็บอกว่า
คนนี้ พูดเพราะแต่ไม่จริงใจ ไม่ใช่คนดีอะไร ช่างเถอะ
ถึงยังงี้ก็ไม่เคยได้ยินว่ามีโรคทางพันธุกรรมอะไรนะ
ถ้าไม่อย่างนั้นน่าจะกลับไปคอยถามให้แทนะ
เฮ่อจื่อชิว: ไม่ต้อง ไม่ต้องหอรอกน้ารอง ผมก็แค่ถามเฉย ๆ ครับ

(EP6 : 29.12 - 30.50)

บทสนทนาระหว่างเฮ่อจื่อชิวกับน้ารองในตัวอย่างดังกล่าวกำลังกล่าวถึงเจ้าหัวกง บิดาที่ให้กำเนิดเฮ่อจื่อชิว ซึ่งเคยผ่านความยากจนมาก่อน และปัจจุบันเป็นนักธุรกิจร่ำรวยจนสามารถกลับมาช่วยเหลือชาวบ้าน แต่น้ารองมองว่าที่เจ้าหัวกงอยู่ดีเป็นสุขทุกวันนี้เป็นเพราะหน้าตาดี หาใช่สร้างมาด้วยความสามารถของตัวเอง เพราะเห็นว่าเจ้าหัวกงเป็นคนเหลวไหลอย่างที่ยายเคยกล่าวว่าเจ้าหัวกงดีแต่เข้าใจพูดจาเอาใจผู้อื่น

ทั้งนี้ ผู้ประพันธ์ให้ “น้ารอง” ใช้สำนวนภาษาจีนที่ว่า “花言巧语” ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบความไพเราะของคำพูดกับดอกไม้ โดยสื่อความหมายว่าเป็นคำพูดที่ไพเราะแต่ไม่จริงใจ (《成语大词典》编委会, 2013) ซึ่งเป็นสำนวนภาษาที่สั้นกะทัดรัดแต่สื่อความลึกซึ้งโดยแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยของเจ้าหัวกงได้อย่างชัดเจน จากบริบทฉบับแปลภาษาไทยดังกล่าว จะเห็นได้ว่าผู้แปลได้แปลโดยการอธิบายความหมายของสำนวนภาษาจีนดังกล่าวด้วยภาษาธรรมชาติคือ “พูดเพราะแต่ไม่จริงใจ” ซึ่งสื่อความได้ถูกต้องตามสำนวนภาษาจีน แต่ยังไม่สามารถรักษาระดับการเปรียบเทียบของสำนวนภาษาจีนได้ ทำให้ผู้ชมชาวไทยไม่สามารถรับรู้ได้ว่าน่าหลงใหลใช้สำนวนในบทสนทนาดังกล่าว กล่าวคือ นอกจากทำให้เสียความงามทางภาษาของต้นฉบับภาษาจีนแล้ว ผู้ชมชาวไทยก็ไม่สามารถรับรู้ถึงวัฒนธรรมการใช้อุปมาอุปไมยในภาษาจีนด้วย

อย่างไรก็ตาม การแปลสำนวนภาษาจีนดังกล่าวเป็นภาษาไทยโดยคงรักษาการเปรียบเทียบของสำนวนตามต้นฉบับภาษาจีนไว้ในขณะที่ต้องสื่อความให้ชาวไทยเข้าใจได้ทันทีนั้น คงเป็นไปได้ยาก เนื่องจากในวัฒนธรรมไทยไม่มีการเปรียบเทียบดังกล่าว แต่หากพิจารณาในมิติการรักษาความงามของภาษาแล้ว อาจแปลโดยใช้สำนวนภาษาไทยที่มีอุปมาอุปไมยเช่นกัน และในขณะเดียวกันก็ยังคงรักษาภาพความคิดของสำนวนภาษาจีนไว้ได้ด้วย นั่นคือ สำนวนภาษาไทยที่ว่า “ปากหวานกันเปรี้ยว” ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ปาก มีการรับรู้และใช้ในสังคมไทยอย่างแพร่หลาย เป็นการเปรียบเทียบการพูดจาที่ไพเราะ แต่ภายในจิตใจไม่ได้เป็นเช่นนั้น มีเจตนาไปทางด้านลบ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายไว้ว่า “ปากหวานแต่ไม่จริงใจ” (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2561) ซึ่งสื่อความสอดคล้องกับต้นฉบับภาษาจีน ในขณะเดียวกันก็ทำให้ผู้ชมเข้าใจได้ว่าภาษาของต้นฉบับภาษาจีนมีการใช้สำนวนซึ่งมีการเปรียบเทียบ ดังบทแปลต่อไปนี้

สำนวนแปลของผู้วิจัย (1)

น้ารอง: ก็จริงอย่างที่ว่านั่นแหละ ตอนที่ยายแก่ได้เจอเขาคั้งแรกก็บอกเลยว่า คนนี้ปากหวานกันเปรี้ยว ไม่ใช่คนดีอะไรนักหรอก

ตัวอย่างที่ (2)

ต้นฉบับภาษาจีน

- 李海潮: 我知道你来干吗了, 你是要把子秋认回去是吧?
赵华光: 贺梅您应该了解吧。当年不就是因为您穷她才跑的吗? 我的情况也差不多也是因为我当年穷, 她才跟我离的婚嘛。之前也不是不想要子秋, 只是当时情况确实不允许那现在有条件了我想弥补一下孩子。
凌和平: 你这是什么混蛋逻辑啊。当时条件不好你就不管, 现在条件好了, 你就想给认回去 你以为那孩子是站在十字路口, 张着嘴, 喝西北风长大的, 是吗?
赵华光: 话不是这么说。

(EP7: 27.40 - 28.28)

ฉบับแปลภาษาไทย

- หลี่ไห่เฉา: ผมรู้แล้วว่าคุณมาทำไม คุณอยากจะรับจื่อชิวกลับไปใช้ไหม
เจ้าหัวกง: เอ่อเหมยนะ คุณก็น่าจะรู้จักดีนะ ตอนนั้นไม่ใช่เพราะคุณจนหรือเธอ เธอถึงหนีไป สถานการณ์ของผมก็ไม่ต่างกันเท่าไร ก็เพราะว่าตอนนั้นผมก็จนเหมือนกัน เธอถึงหย่ากับผมไง เมื่อก่อนก็ไม่ใช่ว่าไม่อยากได้จื่อชิว แต่เป็นเพราะสถานการณ์ตอนนั้นไม่เอื้ออำนวยจริง ๆ งั้นตอนนี้ก็มีปัจจัยพร้อมแล้วผมอยากจะชดเชยให้ลูกบ้าง
หลิงเหอผิง: ตรรกะคุณนี่มันตำราอะไรได้ขนาดนี้เนี่ย ตอนนั้นปัจจัยไม่เอื้อคุณก็ไม่สน ตอนนี้มีปัจจัยพร้อมแล้วคุณก็อยากจะรับกลับไป คุณคิดว่าเด็กคนนั้นยืนอยู่ที่สี่แยกอ้าปากโตะมาอย่างไม่มีจะกินนั้นหรือ
เจ้าหัวกง: ไม่ได้หมายความว่าแบบนั้นหรอกครับ

(EP7: 27.40 - 28.28)

บทสนทนาระหว่างหลี่ไห่เฉา หลิงเหอผิง และเจ้าหัวกงเกิดขึ้นเมื่อเจ้าหัวกงตามมาถึงบ้าน เพื่อเจรจาเรื่องขอรับเฮ้อจื่อชิวไปเลี้ยงดูต่อที่เมืองนอก ซึ่งเจ้าหัวกงให้เหตุผลว่าปัจจุบันตนมีเงินเหลือกินเหลือใช้แล้ว จึงอยากชดเชยเฮ้อจื่อชิวที่ตนไม่สามารถดูแลลูกในช่วงเวลาที่ลูกยังเล็กเนื่องจากสถานการณ์ความยากลำบาก จึงทำให้หลิงเหอผิงไม่พอใจและพุดคัดค้านซึ่งสื่อความว่าลูกไม่ได้เติบโตขึ้นมาเองตามธรรมชาติ แม้ว่าหลี่ไห่เฉาจะยากลำบากอย่างที่เจ้าหัวกงกล่าวนั้น แต่ก็ทุ่มทุนทุ่มแรงเลี้ยงดูเฮ้อจื่อชิวมาจนโตขนาดนี้ได้

ทั้งนี้ ผู้ประพันธ์ได้ให้ “หลิงเหอผิง” ใช้สำนวนภาษาจีนที่ว่า “喝西北风” ที่มีการเปรียบเทียบการ “กินลมหนาว” กับการไร้ทรัพย์สิน ซึ่งสื่อความว่า “ไม่มีอาหารกิน อดอยาก ไร้แห่ง” (商务印书馆辞书研究中心, 2013 : 584) ซึ่งเป็นสำนวนภาษาที่สันกะทัดรัดแต่สื่อความลึกซึ้ง จากฉบับแปลภาษาไทยดังกล่าว เห็นได้ว่าผู้แปลได้แปลโดยการอธิบายความหมายของสำนวนภาษาจีนดังกล่าวด้วยภาษาธรรมดา คือ “ไม่มีจะกิน” ซึ่งถ่ายทอดความหมายของสำนวนภาษาจีนดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง แต่อาจทำให้ผู้ชมชาวไทยไม่สามารถรับรู้ถึงการเปรียบเทียบอันเป็นความงามในการใช้ภาษาของต้นฉบับภาษาจีนได้ นอกจากนี้ เมื่ออ่านประโยคสำนวนแปลของผู้แปลที่ว่า “คุณคิดว่าเด็กคนนั้นยืนอยู่ที่สี่แยกอำปากโตมาอย่างไม่มีจะกินนั้นหรือ” อย่างละเอียดจะพบว่าสำนวนแปลของผู้แปลสื่อเจตนาว่าพวกเขาได้ดูแลลูกมาอย่างดี ไม่ได้ปล่อยให้ลูกต้องอดอยาก ซึ่งสื่อสารคลาดเคลื่อนไปจากเจตนาของหลิงเหอผิงที่กำลังสื่อสารว่าแม้ว่าพวกเขาจะไม่ได้ร่ำรวย แต่ก็พยายามเลี้ยงลูกมาจนโตได้ เพื่อสื่อน้ำเสียงประชดประชันเจ้าหัวกงที่หาข้ออ้างด้วยเรื่องสถานะทางการเงิน อีกทั้งการแปลตรงตัวในข้อความที่ว่า “คุณคิดว่าเด็กคนนั้นยืนอยู่ที่สี่แยกอำปากโตมาอย่างไม่มีจะกินนั้นหรือ” อาจทำให้ผู้ชมสะดุดโดยไม่สามารถเข้าใจได้ทันทีว่าตัวละครกำลังสื่อสารว่าอย่างไร

อย่างไรก็ตาม การแปลสำนวนภาษาจีนดังกล่าวข้างต้น คงไม่สามารถรักษาอุปมาอุปไมยของต้นฉบับเอาไว้ได้ เพราะคำว่า “กินลมหนาว” ไม่มีใช้ในภาษาไทยในเชิงเปรียบเทียบ ไม่ได้สื่อความหมายที่เกี่ยวข้องกับความยากจน ไม่มีอาหารกิน อดอยาก หรือไร้แห่ง ดังนั้น เพื่อรักษาภาพความคิดของสำนวนภาษาจีน และคงความงามทางภาษาให้เทียบเท่ากับต้นฉบับภาษาจีน ในขณะที่ยังสื่อสารสอดคล้องกับเจตนาของตัวละคร “หลิงเหอผิง” อาจแปลเป็นสำนวนภาษาไทยที่ว่า “อดอยากปากแห้ง” ไม่ได้กินของที่อยากกิน (สมบัติ จำปาเงิน, 2540 : 311) ในที่นี้เปรียบเทียบ “ปากแห้ง” เนื่องมาจากการกิน คือ ไม่ได้กินของที่อยากกิน อาจเพราะความเป็นอยู่ไม่อำนวยความสะดวก หรือเพราะการเดินทางไม่สะดวกจึงหาซื้ออยากกินไม่ได้ ส่วนการไม่ได้กินเพราะ “อดอยาก” คือไม่มีจะกินขาดแคลนอาหาร หรือมีไม่พอกิน ก็เป็นอีกเหตุหนึ่งที่ทำให้ “ปากแห้ง” ทำให้เกิดสำนวน “อดอยาก ปากแห้ง” คือไม่ได้กินของที่อยากกินหรือไม่มีกิน เมื่อไม่มีอาหารใส่ปาก น้ำลาย ซึ่งทำหน้าที่ช่วยย่อยอาหารก็ไม่หลั่งออกมา ปากไม่มีน้ำลายจึงทำให้ปากแห้ง สำนวนนี้จึงหมายถึงคนที่อดอยากมากจนแม้กระทั่งน้ำลายในปากก็ยังแห้ง (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 30 พฤศจิกายน 2566)

ซึ่งมีอุปมาอุปไมยและสื่อความสอดคล้องกับสำนวนภาษาจีนดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อสื่อเจตนาการสื่อสารให้สอดคล้องกับต้นฉบับภาษาจีน ผู้แปลได้ปรับบทแปลโดยละความของวลีที่ว่า “张着嘴” ดังนี้

สำนวนแปลของผู้วิจัย (2)

ตรรกะคุณนี่มันตำทราอะไรได้ขนาดนี้เนี่ย ตอนนั้นบ๊วยไม่เอื้อคุณก็ไม่สน ตอนนี้พร้อมแล้วคุณก็อยากจะรับกลับไป คุณคิดว่าปล่อยลูกทิ้งไว้ให้อดอยากปากแห้งแล้วให้มันเติบโตขึ้นมาเองงั้นหรอ

2. การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นในลักษณะเชิงการแปลความหมายคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับภาษาจีน

จากการศึกษาการก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการถ่ายทอดความหมายของสำนวน พบว่า ผู้แปลแปลสำนวนภาษาจีนโดยการอธิบายความหมายด้วยสำนวนภาษาธรรมดา อีกทั้งยังสื่อความคลาดเคลื่อนไปจากสำนวนจีนอีกด้วย โดยมี 2 ลักษณะ คือ การแปลความหมายผิดแผกไปจากสำนวนจีนและการแปลความเกินจากสำนวนจีน ทั้งนี้ เมื่อเทียบกับลักษณะการแปลคลาดเคลื่อนด้านความงามของภาษาดังที่กล่าวไว้ในข้อที่ 1 แล้ว การถ่ายทอดความหมายคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับจึงจัดได้ว่าเป็นการแปลคลาดเคลื่อนในระดับกลางดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ (3)

ต้นฉบับภาษาจีน

贺子秋: 他一看就不是什么好人
李尖尖: 怎么就不是好人了, 我们认识好多年了,
知根知底的。
贺子秋: 还知根知底, 就他那疯疯癫癫的样, 一看就不是过日子的。

(EP17: 32.48 - 33.08)

ฉบับแปลภาษาไทย

เฮ่อจื่อชิว: แค่มองก็รู้แล้วว่าเขาไม่ใช่คนดีอะไร
หลี่เจียนเจียน: ทำไมจะไม่ใช่คนดีล่ะ เรารู้จักกันมาหลายปีแล้ว
เข้าใจกันลึกซึ้ง
เฮ่อจื่อชิว: เข้าใจกันลึกซึ้งชะด้วย เขาทำทางเสียสติแบบนั้น แค่มองก็รู้แล้วว่าไม่ใช่คนที่จะใช้ชีวิตด้วยได้

(EP17: 32.48 - 33.08)

บทสนทนาดังกล่าวเกิดขึ้นตอนที่เฮ่อจื่อชิว หลิงเชียว และหลี่เจียนเจียนนั่งสนทนากันสามพี่น้อง โดยพี่ชายทั้งสองบอกให้หลี่เจียนเจียนเลิกกับแพน เนื่องจากเป็นห่วงว่าน้องสาวจะเจอคนไม่ดีหลี่เจียนเจียนจึงพูดปลอบใจเฮ่อจื่อชิวโดยให้เหตุผลว่าเขาสองคนรู้จักกันมานานหลายปี รู้เรื่องราวส่วนตัวของผู้ชายคนนั้นเป็นอย่างดี

ทั้งนี้ ผู้ประพันธ์ให้ “หลี่เจียนเจียน” ใช้สำนวนจีนที่ว่า “知根知底” ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบ การรู้รากรู้เหง้ากับความนัย โดยปริยายว่า รู้ความนัยหรือเรื่องส่วนตัวอย่างยิ่ง (商务印书馆辞书研究中心, 2013: 2006) ซึ่งเป็นสำนวนภาษาที่สั่นกะทัดรัดแต่สื่อความลึกซึ้งโดยแสดงให้เห็นถึงเจตนาในการสื่อสาร ของหลี่เจียนเจียนที่ต้องการชวนให้พี่ชายทั้งสองเชื่อตนเองได้อย่างชัดเจน จากฉบับแปลภาษาไทยดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ผู้แปลได้แปลสำนวนภาษาจีนดังกล่าวโดยการอธิบายความหมายด้วยสำนวนภาษาธรรมดา คือ “เข้าใจกัน ลึกซึ้ง” ซึ่งคำว่า “เข้าใจ” หมายถึง รู้เรื่อง รู้ความหมาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) และคำว่า “ลึกซึ้ง” หมายถึง ลึกมากจนยากที่จะหยั่งรู้ได้ เช่น ปัญหาลึกซึ้ง คิดลึกซึ้ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) เมื่อพิจารณาร่วมกับบริบท ฉบับแปลภาษาไทยดังกล่าว จะเห็นได้ว่า สำนวนแปลของผู้แปลดังกล่าวสื่อความหมายถึงหลี่เจียนเจียน กับพี่ชายคนนั้นมีความเห็นอกเห็นใจกันอย่างมาก ซึ่งสื่อความและเจตนาการสื่อสารคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับ ภาษาจีน อีกทั้งยังทำให้ผู้ชมชาวไทยไม่สามารถรับรู้ถึงสำนวนภาษาที่สื่อความเข้มข้นได้เช่นเดียวกับผู้ชม ฉบับภาษาจีน

อย่างไรก็ตาม หากจะรักษาความหมายและภาพความคิดของสำนวนจีนดังกล่าว ในขณะที่ยังคงรักษา ความงามทางภาษาไว้ด้วย อาจแปลโดยใช้วิธีการซ้อนคำตามรูปแบบคำซ้อนสี่คำในภาษาไทย ซึ่งเป็นลักษณะ การใช้ภาษาที่แสดงถึงความงดงามของภาษาไทย เพราะคำซ้อนเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้ข้อความเกิดความไพเราะ สละสลวย และมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย (ราตรี ธีราราช, 2544: 165) ซึ่งถือว่าเป็นลักษณะการใช้ภาษาที่มีความ งดงามเทียบเท่ากับสำนวนจีน และจากปรากฏการณ์การสร้างคำซ้อนโดยนำคำว่า “ดับ” “โต” “ใส่” “พุง” มาซ้อนกันเป็นคำซ้อนที่ว่า “ดับโตใส่พุง” ดังข้อความที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมเรื่อง “คือ...เธอ” ที่เขียน โดยอังคณา สุนทรศิริบุญญา ดังนี้ “สองหนุ่มยืนสบตากัน หยั่งเชิงกันอยู่ในที่ เรียกได้ว่าเพื่อนกันก็อ่านกันออกแค่ มองตาก็เห็นทะลุได้ถึงดับโตใส่พุง” (THAI NATIONAL CORPUS <Third Edition>, 16 ตุลาคม 2566) หรือคำ ซ้อนที่ว่า “สิ้นใส่สิ้นพุง” ที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมเรื่อง “แหววัน” ที่เขียนโดย สุภา สิริสิงห์ (THAI NATIONAL CORPUS <Third Edition>, 16 ตุลาคม 2566) ดังนี้ “แหววันไม่ต้องการให้ระวีวรรณไปเห็นสภาพที่แท้จริง ของเธอ แม้ระวีวรรณจะมองออกว่าแหววันจนแต่แหววันก็ไม่ต้องการให้ระวีวรรณรู้เรื่องของเธอจนสิ้นใส่สิ้นพุง” ซึ่งคำซ้อนในสองบริบทดังกล่าวล้วนนำอวัยวะดับโตใส่พุงมาเปรียบเทียบกับความนัย โดยสื่อความหมายถึงการรู้ เรื่องราวความนัยทั้งหมด ในขณะเดียวกัน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ก็ได้นิยามความหมายของ คำว่า “รู้ใส่” หมายถึง รู้ความในหรือเรื่องส่วนตัวของผู้อื่นเป็นอย่างดี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ดังนั้น สำนวน ภาษาจีนที่ว่า “知根知底” ดังกล่าว จึงอาจแปลโดยสร้างเป็นคำซ้อน “รู้ใส่รู้พุง” ได้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ปรับบทแปล ดังต่อไปนี้

สำนวนแปลของผู้วิจัย (3)

หลี่เจียนเจียน: ทำไมจะไม่ใช้คนดีล่ะ เรารู้จักกันมาหลายปีแล้ว
รู้ได้รู้พงเขาดี
เฮ่อจื่อชิว: รู้ได้รู้พงอะไรของเธอ ดูท่าทางบ้า ๆ บอ ๆ ของเขาแบบ
นั้น แค่มองก็รู้แล้วว่าไม่ใช่คนที่จะใช้ชีวิต ด้วยกันได้

ตัวอย่างที่ (4)

ต้นฉบับภาษาจีน

贺子秋: 你来我家干什么? 滚!
赵华光: 你三番两次地砸你亲老子是吧?
贺子秋: 我跟你说过多少次了, 我不会认你的。你来我家骚扰我
爸干什么?
赵华光: 你怎么就没有一点像我的地方呢? 你在这么一个穷困潦倒
倒的地方生活, 你能有什么出息。如果他真对你好的
话, 就应该让你跟我去国外读书。
李尖尖: 小哥。
贺子秋: 我们家的事, 轮得到你说三道四。你是个什么东西?
李尖尖: 冷静冷静冷静。
凌霄: 你跟个外人啰嗦什么?
赵华光: 你!
李尖尖: 你才穷困潦倒。

(EP7: 29:49 - 30:10)

ฉบับแปลภาษาไทย

เฮ่อจื่อชิว: คุณมาบ้านผมทำไม ไสหัวไป
เจ้าหัวทง: แกจะทุบพ่อแท้ ๆ ของตัวเองซ้ำแล้วซ้ำเล่าเลยใช่ไหม
เฮ่อจื่อชิว: ผมพูดกับคุณก็หนแล้วว่าผมไม่มีทางยอมรับคุณ
คุณมาบ้านผมมาก่อกวนพ่อผมทำไม
เจ้าหัวทง: ทำไมแกไม่มีส่วนไหนที่เหมือนฉันสักนิดเลยล่ะ แกใช้
ชีวิตอยู่ในที่ยากจนตกต่ำแบบนี้ แกจะมีอนาคตอะไร
ถ้าเขาดีกับแกจริง ๆ ละก็ ก็ควรจะให้แกไปเรียนต่อที่
เมืองนอกกับฉัน
หลี่เจียนเจียน: พี่รอง
เฮ่อจื่อชิว: เรื่องของครอบครัวผม คุณมีสิทธิ์อะไรมาพูดพล่อย ๆ
คุณเป็นคนยังงี้กัน
หลี่เจียนเจียน: ใจเย็น ๆ

หลังเขียว: นายจะจุกจิกอะไรกับคนนอก

เจ้าหัววงว: แก!

หลี่เจียนเจียน: คุณนั่นแหละ**ยากจนตกต่ำ**

(EP7 : 29:49 - 30:10)

บทสนทนาดังกล่าวเป็นการทะเลาะกันระหว่างเฮ่อจื่อชิวกับเจ้าหัววงว ซึ่งเจ้าหัววงวก็มีความคิดว่าสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของลูกในปัจจุบันไม่เอื้อต่อการศึกษา รวมทั้งอนาคตของลูก เฮ่อจื่อชิวจึงไม่พอใจที่เจ้าหัววงวมารบกวนถึงบ้าน อีกทั้งยังวิจารณ์ทางบ้านในเชิงการดูถูกว่ายากจนไร้ทรัพย์อีกด้วย

ทั้งนี้ ผู้ประพันธ์ให้ “เจ้าหัววงว” กล่าวถึงสภาพความเป็นอยู่ของบ้านนี้โดยใช้สำนวนที่ว่า “穷困潦倒” ที่สื่อความหมายถึง หมดหนทาง ติดแห้งกอยู่ในความลำบาก ไม่ราบรื่นตั้งใจ (《成语大词典》编委会, 2013: 862) ซึ่งในบริบทดังกล่าว เจ้าหัววงวกำลังสื่อสารว่าบ้านนี้ยากจน จากฉบับแปลภาษาไทยดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่า ผู้แปลได้แปลสำนวนภาษาจีนดังกล่าวโดยนำคำที่มีความหมายคล้ายกันมาซ้อนกัน โดยแปลเป็น “ยากจนตกต่ำ” ซึ่งคำว่า “ยากจน” หมายถึง เชื้อใจ ไร้ทรัพย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 947) และคำว่า “ตกต่ำ” หมายถึง มีฐานะหรือค่าลดลงกว่าเดิม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 450) โดยรวมความหมายถึงยากจนกว่าเดิม ซึ่งมีการเปรียบเทียบฐานะปัจจุบันกับอดีตในตัวของคำว่า “ตกต่ำ” แต่สำนวนภาษาจีนในบริบทดังกล่าวสื่อสารเพียงแต่สถานะความยากจนที่เห็นอยู่ต่อหน้าเท่านั้น ทั้งนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่า ผู้แปลแปลความเกินจากต้นฉบับภาษาจีน

อย่างไรก็ตาม หากจะรักษาความเป็นสำนวนของต้นฉบับภาษาจีนไว้ ในขณะที่สื่อความสอดคล้องกับต้นฉบับภาษาจีน อาจแปลเป็นสำนวนภาษาไทยที่ว่า “กระจอกงอแง” ที่หมายถึง ยากจนเชื้อใจ (สมบัติ จำปาเงิน, 2540: 10) ซึ่งบรรยายถึงชีวิตความเป็นอยู่รวมถึงสถานที่อยู่อาศัย

นอกจากนี้ สำนวนจีนที่ว่า “说三道四” ในบริบทต้นฉบับดังกล่าว หมายถึง วิจารณ์ถึงผู้อื่นโดยไม่ระมัดระวัง (商务印书馆辞书研究中心, 2013: 1399) ผู้แปลแปลเป็นภาษาไทยโดยใช้วลีที่ว่า “พูดพล่อย ๆ” ซึ่งสำนักงานราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของคำว่า “พล่อย” ไว้ว่า “พล่อย” หมายถึง อาการที่พูดง่าย ๆ โดยไม่ไตร่ตรองว่าจะเกิดความเสียหายอย่างไรหรือไม่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 819) ดังนั้น จะเห็นได้ว่า คำว่า “พล่อย” มักใช้กับคำว่า ปาก หรือคำว่า พูด เป็นปากพล่อย พูดพล่อย เช่น อย่าเป็นคนปากพล่อย เห็นอะไรคิดอะไรก็พูดออกไปทันที ควรไตร่ตรองเสียก่อนว่าคำพูดของเราจะทำให้เกิดความเสียหายกับผู้ใดหรือไม่ ซึ่งสื่อความคลาดเคลื่อนไปจากสำนวนจีน

ทั้งนี้ หากพิจารณาด้านวัฒนธรรมการสร้างคำที่ซ่อนอยู่ในสำนวนของทั้งสองประเทศ พบว่า สำนวนจีนดังกล่าวมีการนำตัวเลขมาประกอบเป็นสำนวนจีนแบบ 4 พยางค์ ได้แก่ “三” แปลว่า “สาม” ในภาษาไทย และ “四” หมายถึง “สี่” ในภาษาไทย โดยมีโครงสร้างที่สอดคล้องกับสำนวนไทยที่มีการนำตัวเลขมาสร้างเป็นสำนวนเช่นกัน คือคำว่า “สும்สืมสุมห่า” ที่หมายความว่า ไม่ระมัดระวังให้ดี ไม่ดูให้ดี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1246)

ซึ่งสื่อความสอดคล้องกับสำนวนจีน หากแต่เพื่อสื่อสารให้สอดคล้องกับบริบทต้นฉบับภาษาจีน อาจเติมคำว่า “วิจารณ์” ไว้หน้าสำนวนไทยดังกล่าว ดังบทแปลต่อไปนี้

สำนวนแปลของผู้วิจัย (4)

เจ้าหัววงว: ทำไมแกไม่มีส่วนไหนที่เหมือนฉันสักนิดเลยละ แกใช้ชีวิตอยู่ในที่กระจงอกง่อย แบบนี้แกจะมีอนาคตอะไร ถ้าเขาดีกับแกจริง ๆ ละก็ ก็ควรจะให้แกไปเรียนต่อที่เมืองนอกกับฉัน

เฮ่อจื่อชิว: เรื่องของครอบครัวผม คุณมีสิทธิ์อะไรมาวิจารณ์สุนัขเห่า คุณคิดว่าคุณเป็นใคร

หลี่เจียนเจียน: คุณนั่นแหละกระจงอกง่อย

3. การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นในลักษณะเชิงการละโดยไม่แปลสำนวนภาษาจีน

จากการศึกษาการก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทย พบว่า ในฉบับภาษาไทยมีการละความของสำนวนจีนโดยไม่แปล ทำให้สำนวนจีนไม่มีร่องรอยใด ๆ ในฉบับภาษาไทย ซึ่งถือว่าเป็นความคลาดเคลื่อนในระดับสูง เมื่อเปรียบเทียบกับ การแปลคลาดเคลื่อนสองลักษณะดังกล่าว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ (5)

ต้นฉบับภาษาจีน

唐 灿: 我武不武断不重要, 重要的是, 当事人怎么想的, 人家还没说话, 你搁这演全场, 合计这好人全让你当了。

齐明月: 李尖尖, 你也这么想的吗? 我狗拿耗子多管闲事了?

李尖尖: 不是

(EP 13: 40.53 – 41.11)

ฉบับแปลภาษาไทย

ถังซัน: ฉันทีกทักหรือไม่ทีกทักก็ไม่สำคัญ ที่สำคัญก็คือเจ้าของเรื่องคิดยังไง เขายังไม่ได้พูดเลยนะเธอแสดงคนเดียวทั้งฉาก ก็คิดรวมว่าให้เธอเป็นคนดีแล้วจ้ะเธอ

ฉีหมิงเยว่: หลี่เจียนเจียน เธอคิดแบบนี้เหมือนกันไหม ฉันยุ่งในสิ่งที่ไม่ควรยุ่งเธอ

หลี่เจียนเจียน: เปล่านี้

(EP 13: 40.53 – 41.11)

บทสนทนาดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องจากหลี่เจียนเจียนกำลังรู้สึกกระวนกระวายใจกับเหตุการณ์ที่พี่ชายสองคนโผล่หน้ามาโดยไม่ได้คาดคิด อีกทั้งย้ายมาอยู่ห้องฝั่งตรงกันข้ามกันด้วย ซึ่งหลี่เจียนเจียนไม่ค่อยพอใจ เพราะหลี่เจียนเจียนคิดว่าความสัมพันธ์ของพี่น้องสามคนมีความห่างเหินกันไปหลังจากที่ไม่ได้เจอกันมาเป็นเวลาเก๊าปี ซึ่งถึงขั้นมีความคิดว่าพี่น้องกันเมื่อโตขึ้นแล้วย่อมต้องห่างเหินกันทุกบ้าน แต่ฉีหมิงเยว่เห็นต่างและพยายามพูดโน้มน้าวให้หลี่เจียนเจียนเชื่อว่าเธอกับพี่ชายสองคนจะกลับมาสนิทกันอย่างแน่นอน ในขณะที่ยี่นสองคนเถียงกันนั้น หลี่เจียนเจียนนั่งเงียบ ถึงขั้นจึงทวงเพื่อนว่าฉีหมิงเยว่พูดเองเออเอง ทำตัวเป็นคนดี ทำให้ฉีหมิงเยว่รีบถามหลี่เจียนเจียนเพื่อขอคำตอบว่าตนมิได้ยุ่งเรื่องคนอื่นไปเอง

ทั้งนี้ ผู้ประพันธ์ให้ “ฉีหมิงเยว่” ใช้สำนวนที่ว่า “狗拿耗子” คือการนำสัตว์สุนัขจับหนูมาเปรียบเปรยว่าเป็นการยุ่งเรื่องของคนอื่น โดยปริยายว่า เข้าไปยุ่งเรื่องของคนอื่น (商务印书馆辞书研究中, 2013) นอกจากนี้ยังพูดต่อด้วยวลีที่ว่า “多管闲事” ที่หมายถึง เข้าไปมีส่วนในเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับตัวเอง ซึ่งเพิ่มความเข้มข้นของอารมณ์ความรู้สึกที่รือร้นในการรอคำตอบจากหลี่เจียนเจียนของฉีหมิงเยว่ จากฉบับแปลภาษาไทยดังกล่าว เห็นได้อย่างชัดเจนว่าผู้แปลละความของสำนวนจีนดังกล่าวโดยไม่แปล ซึ่งนอกจากทำให้สำนวนจีนเข้าไม่ถึงผู้ชมชาวไทยแล้ว ยังทำให้อรรถรสของบริบทต้นฉบับภาษาจีนลดลงอีกด้วย

ดังนั้น เพื่อรักษาความเป็นสำนวนที่สื่อความหมายลึกซึ้ง ในขณะที่สื่อความหมายสอดคล้องกับสำนวนจีนดังกล่าว อาจแปลโดยใช้สำนวนไทยแทนที่สำนวนจีน คือ สำนวนที่ว่า “ยื่นจมูก” ที่หมายถึง เข้าไปสอดแทรกในเรื่องที่ไม่ใช่ธุระของตน เลือก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ดังบทแปลต่อไปนี้

สำนวนแปลของผู้แปล (5)

หลี่เจียนเจียน เธอคิดแบบนี้เหมือนกันไหม ฉันทื่นยื่นจมูกไปยุ่งในสิ่งที่ไม่ควรยุ่งเธอ

สรุปผลและอภิปรายผล

การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในซีรีส์เรื่อง “รักทอรักที่ปลายฝัน” พบการก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่น 3 ลักษณะ ดังนี้ 1) การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นในลักษณะเชิงความงามทางภาษาไม่เท่าเทียมกับต้นฉบับภาษาจีน กล่าวคือ ผู้แปลแปลสำนวนเป็นภาษาธรรมดา ทำให้ผู้ชมชาวไทย ไม่สามารถรับรู้ถึงความงามของสำนวนจีนได้ 2) การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นในลักษณะเชิงการแปลความหมายคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับภาษาจีน โดยมี 2 ลักษณะ คือ การแปลความผิดไปจากสำนวนจีน และการแปลความเกินจากความหมายของสำนวนจีน พร้อมทั้งสำนวนภาษาแปลที่ใช้ก็เป็นภาษาธรรมดา ทำให้ผู้ชมชาวไทยไม่สามารถรับรู้ถึงความงามของสำนวนจีน อีกทั้งยังทำให้เจตนาหรือสารที่สอดแทรกไว้กับการใช้สำนวนในการสื่อสารของตัวละครคลาดเคลื่อนไปจากบริบทต้นฉบับภาษาจีน และ 3) การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นในลักษณะเชิงการละโดยไม่แปลสำนวนภาษาจีน ทำให้สำนวนจีนหายไปจากบริบทไทยโดยสิ้นเชิง ส่งผลทำให้ความเข้มข้นของอารมณ์ความรู้สึกในการสื่อสารของตัวละครลดลง ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบ

ผลกระทบที่มีต่อการถ่ายทอดสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในมุมมองที่เน้นรักษาความเท่าเทียมกันในด้านความงามของภาษาในซีรีส์เรื่องดังกล่าว อาจจัดระดับความเคลื่อนไหวออกได้เป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ ระดับกลาง และระดับสูงตามลำดับ

ทั้งนี้ จากการศึกษา อาจอนุมานได้ว่า สาเหตุที่ผู้แปลไม่สามารถก้าวข้ามอุปสรรคด้านต่าง ๆ ดังกล่าวไปได้นั้น เนื่องจากผู้แปลไม่ได้ศึกษาวิธีการใช้ภาษาของผู้ประพันธ์บทซีรีส์อย่างละเอียด หรือไม่ได้ศึกษาตัวบทต้นฉบับโดยถ่องแท้ว่าการใช้สำนวนในแต่ละแห่งนั้นมีเจตนาเพื่อสื่อสารอย่างไรบ้าง พร้อมด้วยผู้แปลอาจยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสำนวนจีนในมิติการสะท้อนถึงวัฒนธรรมจีน และขาดความรู้เกี่ยวกับสำนวนไทย หรือผู้แปลอาจไม่ได้ให้ความสำคัญกับการรักษาความเป็นสำนวนของภาษาต้นทางมากพอ ผู้แปลจึงควรศึกษาที่มาของสำนวนจีน เพื่อให้ทราบถึงบริบทการใช้สำนวนตามแหล่งกำเนิดสำนวน เพราะสำนวนจีนมีลักษณะเป็นภาษาจีนโบราณ ดังที่ ภาวัญญา มัชฌิมดำรง และบุรินทร์ ศรีสมถวิล (2566: 112) เน้นย้ำความสำคัญของการทำความเข้าใจประวัติความเป็นมาและวัฒนธรรมที่อยู่เบื้องหลังของสำนวน รวมถึงผู้แปลต้องมีความรู้เกี่ยวกับสำนวนในภาษาต้นทางและภาษาปลายทางด้วย

สำนวนในภาษาจีนถือได้ว่าเป็นลักษณะการใช้ภาษาที่มีความงดงามทั้งด้านการใช้อุปมาอุปไมย และสะท้อนถึงชั้นเชิงในการใช้ภาษา ผู้แปลต้องพยายามถ่ายทอดความงามดังกล่าวไปยังวัฒนธรรมปลายทางให้ได้ อย่างกลมกลืน เพราะการแปลนั้น โดยเฉพาะการแปลสำนวนในวรรณกรรมควบคู่กับการแปลบทบรรยายได้ภาพ ซึ่งมีปัจจัยหลายองค์ประกอบที่ต้องพิจารณาร่วมกันในกระบวนการแปลและสรรคำแปล ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความหมาย การเปรียบเทียบและภาพความคิดที่สำนวนต้องการสื่อหรือเจตนาในการสื่อสาร และอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครตามบริบท ดังที่ กนกพร นุ่มทอง และศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม (2562: 137) กล่าวถึงข้อควรระวังในการแปลสำนวนจีนว่า “ผู้แปลจะต้องพิจารณาทั้งภาพความคิด ความหมาย และน้ำเสียงประกอบกัน” อย่างไรก็ตาม การรักษาความเป็นสำนวนของภาษาในต้นฉบับจึงเป็นหน้าที่ของผู้แปลที่มีอาจละเลยไปได้ ทั้งนี้ ผู้แปลสามารถเลือกใช้กลวิธีการแปลสำนวนโดยใช้สำนวนไทยแทนที่สำนวนจีน ในกรณีที่ภาพความคิดของสำนวนจีนไม่มีในวัฒนธรรมไทยจริง ๆ อาจเลือกแปลเป็นคำซ้อนภาษาไทยได้ เพราะทั้งสำนวนและคำซ้อนในภาษาไทยถือว่ามีความงดงามเทียบเท่ากับสำนวนจีน

อย่างไรก็ตาม การแปลคลาดเคลื่อนในบทบรรยายได้ภาพฉบับภาษาไทยมีเพียงบางส่วนเท่านั้น โดยรวมแล้ว ผู้แปลยังคงถ่ายทอดความหมายของสำนวนจีนได้อย่างถูกต้องและกลมกลืน อีกทั้งบางแห่งยังสามารถรักษาความแตกต่างทางวัฒนธรรมด้านการใช้อุปมาอุปไมยของสำนวนเอาไว้ได้ เช่น ผู้แปลได้แปลสำนวนที่ว่า “如胶似漆” เป็น “ตัวติดกันเหมือนกาว” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

你给我举个例子，兄弟姐妹感情好，结婚了之后，还如胶似漆的例子。

เธอลองยกตัวอย่าง พี่น้องที่มีความสัมพันธ์อันดี พอหลังแต่งงาน ก็ยังตัวติดกันเหมือนกาวให้ฉันดูหน่อย (EP13: 40.28 - 40.32)

ทั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอลักษณะการก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นในลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าว เพื่อนำเสนอให้ผู้แปลบทบรรยายได้ภาพจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยเห็นถึงความสำคัญและความเป็นไปได้ในการรักษาความเป็นสำนวนของภาษาต้นฉบับ

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะประเด็นการแปลคลาดเคลื่อนที่ปรากฏอยู่ในบทบรรยายได้ภาพของซีรีส์เรื่อง “ถักทอรักที่ปลายฝัน (Go Ahead)” เท่านั้น ผู้ที่สนใจศึกษาการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยสามารถศึกษาทวิวิธีการแปลสำนวนหรือปัญหาการแปลคลาดเคลื่อนในวรรณกรรมประเภทอื่น ๆ ได้ หรือศึกษาการแปลสำนวนจีนเป็นสำนวนไทยในซีรีส์เรื่องอื่น ๆ โดยกำหนดขอบเขตระยะปีในการเผยแพร่ อาจทำให้เห็นถึงภาพรวมของการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยได้อย่างชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร นุ่มทอง และศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม. (2562). หลักและข้อควรระวังในการแปลจีน-ไทย ไทย-จีน. *วารสารจีนศึกษา*, 12(2), 105-151.
- กนกพร นุ่มทอง. (2563). การศึกษาปัญหาการแปลบทขยายและส่วนเสริมจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย. *วารสารภาษาและภาษาศาสตร์*, 38(2), 89-105.
- ธัชพล พงศ์ประสิทธิ์ และเกวลี เพชรอาทิตย์. (2564). การศึกษาลักษณะและทวิวิธีการแปลคำต้องห้ามในบทบรรยายได้ภาพจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยของซีรีส์วายจีน: กรณีศึกษาซีรีส์วายจีนเรื่อง “ร้ายนัก รักเสพติด”. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 14(12), 265-306.
- นววรรณ พันธุเมธา. (2563). *คลังคำ* (พิมพ์ครั้งที่ 9). บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- บุรินทร์ ศรีสมถวิล. (2559). พินิจคำพิพากษานับพากย์จีนสองสำนวน: การศึกษาเปรียบเทียบ. *วารสารจีนศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 9(2), 92-183.
- บุรินทร์ ศรีสมถวิล. (2562). การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านภาษาในพระราชนิพนธ์เรื่อง “แก้วจอมชน” ฉบับพากย์จีน. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 12(2), 259-315.
- บุรินทร์ ศรีสมถวิล. (2563). การก้าวไม่ข้ามความเป็นอื่นด้านภาษาในคำบรรยายได้ภาพภาษาจีนซีรีส์เรื่อง “เกียร์สี่ขาบกาวน้ำสึฟุ่น”. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 13(2), 509-547.
- พันธุเมธา, (2563, 19 กันยายน). *ถักทอรักที่ปลายฝัน...หนังฟีลกู๊ดน้ำตาอาบแก้ว*. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/898506>

ภาวัญญา มัชฌิมดำรง และบุรินทร์ ศรีสมถวิล. (2566). การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายใต้ภาพซีรีส์เรื่อง “ข้านี้แหละองค์หญิงสาม”. *มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ปริทัศน์*, 11(2), 95-114.

รัตม์ภัส มีสุข และบุรินทร์ ศรีสมถวิล. (2566). กลวิธีการแปลคำศัพท์เกมจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายใต้ภาพซีรีส์เรื่อง “จุดดวงดาวเกียรติยศ”. *มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ปริทัศน์*, 11(2), 31-50.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

ราตรี ธีนวารชร. (2544). การศึกษาการซ้อนคำในภาษาไทย. *วรรณวิทัศน์*, 1(1), 154-169.

สมบัติ จำปาเงิน. (2540). *พจนานุกรม ฉบับ ถ้อยคำ สำนวนโวหาร คำพังเพย สุภาษิตไทย*. บริษัท ดันอ้อ แกรมมี่ จำกัด.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2561). *ภาษิต คำพังเพย สำนวนไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 13). สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (ม.ป.ป.). <http://legacy.orst.go.th/?knowledges>

Seoul International Drama Awards. (ม.ป.ป.). <http://www.seouldrama.org/eng/awards/works.php?entryDataYear=2021>

Tencent. (ม.ป.ป.). <https://www.tencent.co.th/th/product/platformandentertainment/>

Thai National Corpus <Third Edition>. (ม.ป.ป.). <https://www.arts.chula.ac.th/ling/tnc3/>

Weibo Night. (ม.ป.ป.). http://ent.sina.com.cn/zt_d/wbzy2020rymd/

《成语大词典》编委会. (2013). *成语大词典：双色本（第二版）*. 北京：商务印书馆国际有限公司.

商务印书馆辞书研究中心. (2013). *新华成语大辞典*. 北京：商务印书馆.